

MITT MOSKOVA

2017

TURİZM FUARI

DEĞERLENDİRME RAPORU

TÜRSAB MITT MOSKOVA ULUSLARARASI TURİZM FUAR RAPORU

Rusya'nın başkenti Moskova'da bu yıl 24'üncü kez gerçekleştirilen MITT - Moskova Uluslararası Seyahat ve Turizm Fuarı 14-16 Mart tarihleri arasında düzenlendi. Rusya ile Türkiye arasında yaşanan kriz nedeniyle 2016 yılında büyük kayıp yaşadığımız Rusya pazarında 2017 yılına ilişkin görüşmeler MITT Moskova Fuarı'nda hız kazandı. Türk turizmcilerin yoğun ilgi gösterdiği Moskova Fuarı'nda Rusya pazarındaki yükseliş beklentisi öne çıktı.

MITT MOSKOVA FUARI

RUSYA EKONOMİSİ

Uluslararası petrol fiyatlarında 2014 yılında başlayan düşüş, dünyanın en büyük petrol ve doğalgaz ihracatçıları arasında bulunan Rusya ekonomisini olumsuz biçimde etkiledi. Bu olumsuzluğa Rusya'nın Ukrayna ile yaşadığı Kırım sorunu nedeniyle batılı ülkelerin Rusya'ya yönelik yaptırımları da eklenince Rusya ekonomisi 2014 yılından itibaren ciddi bir ekonomik daralma sürecine girdi. Bu süreçte Rusya'nın resmi para birimi olan Ruble'de ciddi değer kaybı yaşandı. 2014 yılı başında 1/30 seviyesinde bulunan Dolar / Ruble paritesi batılı ülkelerin yaptırım kararı ile birlikte 1/80 seviyesini görürken Mart 2017 itibariyle ise 1/58 civarında bir seviyede seyrediyor.

RUSYA EKONOMİK VERİLER		
GSYH (2016)*	KİŞİBAŞINA DÜŞEN GELİR (2015)*	İŞSİZLİK ORANI (2015)**
1 267 750 000 000 (\$)	9 243 \$	% 5,6

*Kaynak: IMF

**Kaynak: Rusya Federal İstatistik Kurumu (Rosstat)

BÜYÜME VERİLERİ

2014 yılına kadar dünyanın en büyük ilk 8 ekonomisi arasında yer alan Rusya, ekonomisinin temelini oluşturan petrol ve petrol türevi ürünlerin fiyatlarındaki düşüşün yanı sıra, batılı ülkelerin uyguladığı ambargolar nedeniyle bu sıralamada 4 basamak gerileyerek 12'inciliğe düştü.

2009 yılında yaşanan %7,8'lik küçülmenin ardından 5 yıl boyunca kesintisiz biçimde büyüyen Rusya ekonomisi, 2015 yılında ise %3,7 oranında daralma gösterdi. Dünya Bankası tarafından açıklanan verilere göre; Rusya ekonomisi 2016 yılında da %0,6 oranında küçülme gösterdi. Ancak Rusya ekonomisine ilişkin 2017 ve sonrasındaki süreç için pozitif bir beklenti var. Dünya Bankası tarafından açıklanan beklentilere

göre Rusya ekonomisi 2017 yılında %1,5 oranında büyüme gösterirken sonrasındaki iki yılda gerçekleşmesi beklenen büyüme ise sırasıyla %1,7 ve %1,8 seviyesinde bulunuyor.

RUSYA BÜYÜME VERİSİ VE BEKLENTİSİ			
2016	2017 (Beklenti)	2018 (Beklenti)	2019 (Beklenti)
% - 0,6	% 1,5	% 1,7	% 1,8

Kaynak: *Dünya Bankası

KREDİ DERECELENDİRME KURULUŞLARI RUSYA'NIN NOTUNU YÜKSELTİ

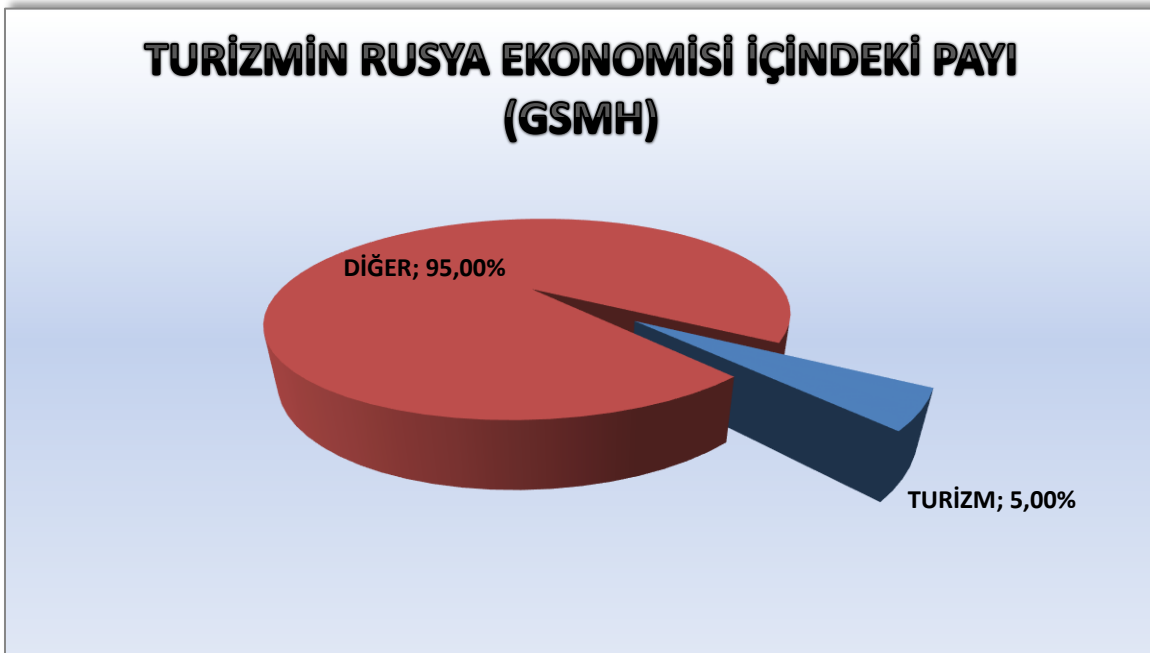
Rusya ekonomisine ilişkin olumlu beklentiler uluslararası kredi derecelendirme kuruluşlarının değerlemelerine de yansımış durumda. Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, geçtiğimiz Ekim ayında Rusya'nın görünümünün "negatif"ten "durağan"a yükseltildiğini açıkladı.

Moody's ise Rusya'nın "Ba1" olan kredi notunu teyit ederken, not görünümünü negatiften durağana revize etti. Son olarak geçtiğimiz günlerde Rusya ekonomisine ilişkin değerlendirmesini paylaşan uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Standard and Poor's (S&P) Rusya'nın yerel ve yabancı para cinsinden kredi not görünümünü "durağandan" "pozitif" yükselttiğini açıkladı.

RUSYA EKONOMİSİ VE TURİZM

Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi verilerine göre, Rusya'da turizm sektörünün destek olduğu diğer sektörlerle birlikte ülkenin Gayri Safi Yurtiçi Hasılası'na sağladığı katkı, Rusya ekonomisinin yüzde 5'ine karşılık geliyor. Rusya'da turizm sektörünün doğrudan ve dolaylı olarak oluşturduğu istihdam 3,3 milyon seviyesinde bulunuyor. Buna göre turizmin ülke istihdamı içindeki payı %4,7 seviyesinde bulunuyor.

RUS VATANDAŞLARI 2016'DA 31,6 MİLYON YURTDIŞI SEYAHAT GERÇEKLEŞTİRDİ

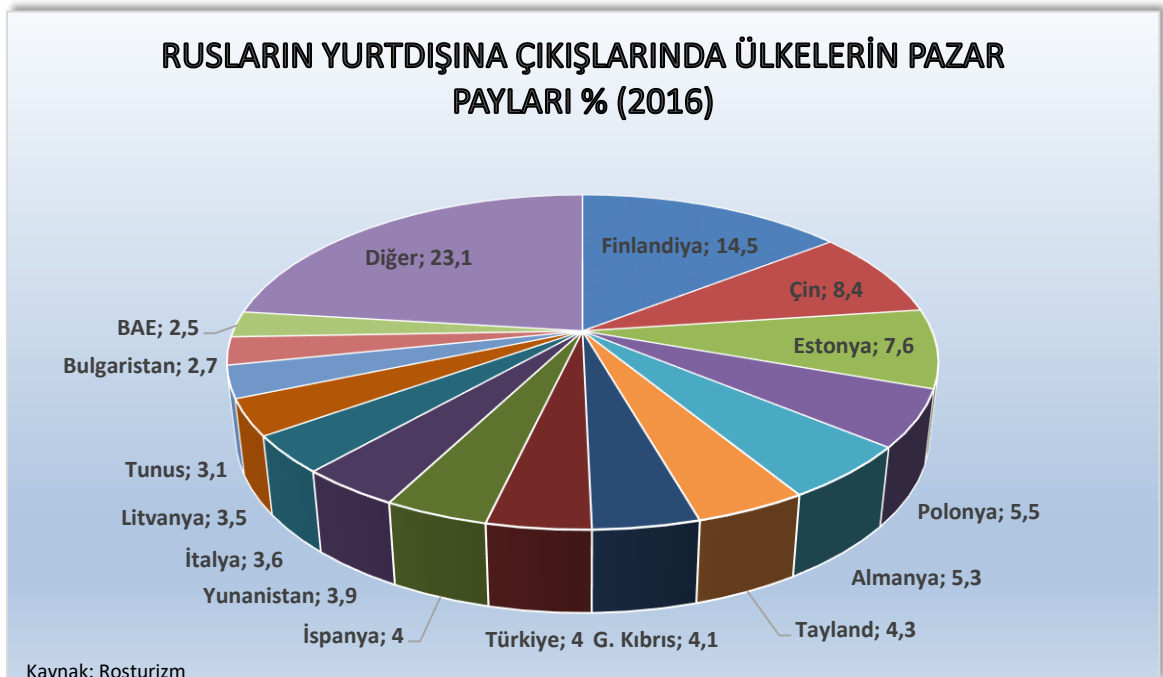
Rusya ekonomisinde yaşanan daralma yurtdışına çıkan Rus turist sayısına da doğrudan yansımış durumda. Rusya Federal Turizm Ajansı Rosturizm tarafından açıklanan 2016 yılı verilerine göre; yurtdışına çıkan Rus vatandaşlarının sayısı 2015 yılına göre yüzde 8 oranında düşerek 34 milyon 390 bin 169 kişiden 31 milyon 658 bin 706 kişiye geriledi.

RUSYA'DAN YURTDIŞINA ÇIKIŞLARDA İLK 15 ÜLKE			
ÜLKE	2015	2016	2015/2016 Değişim %
FİNLANDİYA	3.066.658	2.894.394	- 6
ÇİN	1.284.324	1.676.214	+ 31
ESTONYA	1.476.915	1.511.413	+ 2
POLONYA	1.321.767	1.103.532	- 17
ALMANYA	1.111.448	1.057.388	- 5
TAYLAND	675.089	866.597	+ 28
G. KIBRIS RUM KESİMİ	550.327	812.741	+ 48
TÜRKİYE	3.460.325	797.304	- 77
İSPANYA	692.996	789.769	+ 14
YUNANİSTAN	633.585	782.476	+ 23
İTALYA	661.917	709.813	+ 7
LİTVANYA	742.758	693.319	- 7
TUNUS	48.550	624.040	+ 1185
BULGARİSTAN	412.967	535.291	+ 30
BAE	472.195	499.211	+ 6

Türkiye ile Rusya arasında yaşanan uçak krizi nedeniyle geçtiğimiz sene büyük kayıp yaşadığı Rusya pazarında 2016 yılının kazanan destinasyonu Rosturizm verilerine göre % 1185'lik artış kaydeden Tunus oldu. Akdeniz'e kıyısı olan diğer ülkeler İspanya, Yunanistan ve İtalya da Rusya pazarında artış kaydeden diğer ülkeler oldu.

RUSLARIN 2016 YILI YURTDIŞI ÇIKIŞLARINDA ÜLKELERİN PAYLARI

Rosturizm verilerine 2016 yılında Rusların gerçekleştirdiği seyahatlerde ülke payları şöyle oldu:

RUSYA'NIN ZİYARETÇİ SAYISI 2016'DA % 9 DÜŞTÜ

Rusya Federal Turizm Ajansı Rosturizm tarafından açıklanan 2016 yılı verilerine göre; Rusya'ya giden turist sayısı bir önceki yıla göre yüzde 9 oranında azaldı. Buna göre; 2015 yılında Rusya'nın ağırladığı toplam misafir sayısı 26,8 milyon seviyesinde iken 2016 yılında bu sayı 24,5 milyona geriledi.

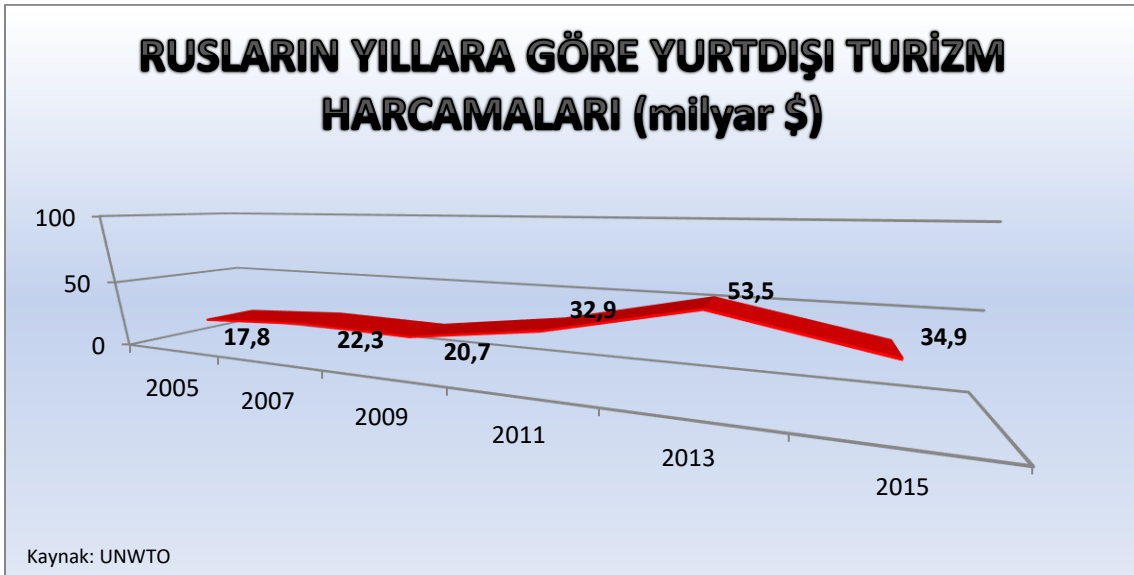
RUSYA'YA GİDEN TURİST SAYISINDA İLK 10 ÜLKE			
ÜLKE	2015	2016	2015/2016 Değişim %
FINLANDİYA	1.415.853	1.319.030	-7
ÇİN	1.121.536	1.288.720	15
POLONYA	1.725.157	1.017.462	-41
ALMANYA	553.493	566.434	2
MOĞOLİSTAN	378.196	522.026	38
ESTONYA	357.377	414.147	16
LETONYA	278.265	288.682	4
AMERİKA	233.379	238.633	2
İTALYA	191.071	192.140	1
İSRAİL	162.046	178.633	10

Kaynak: Rosturizm

UNWTO: RUSLARIN 2015 YURTDIŞI TURİZM HARCAMASI 34,9 MİLYAR DOLAR

Uluslararası ekonomi çevrelerince "BRIC ülkeleri" (Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin) olarak tanımlanan ülkeler arasındaki Rusya, 2000'li yılların ortasından itibaren başlayan süreçte turizm harcamaları ile dikkat çekti.

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) verilerine göre; 2004 yılında yurtdışı turizm harcaması 15,7 milyar dolar seviyesinde bulunan Rus turistlerin harcamaları sonrasındaki yıllarda hızlı bir yükseliş gösterirken 2013 yılında 53,5 milyar Dolar seviyesine kadar çıktı. Ancak 2014 yılında Rusya ekonomisinde yaşanan gerileme Rus vatandaşlarının turizm harcamasını da ciddi oranda gerilettilti. UNWTO tarafından açıklanan 2015 yılı uluslararası turizm harcama istatistiklerine göre Rusların 2015 yılı yurtdışı turizm harcaması 2014 yılına göre %13,7 oranında azalarak 50,4 milyardan 34,9 milyar Dolara geriledi.

RUSYA'DAN TÜRKİYE'YE GELEN TURİST SAYISI 2016'DA 1 MİLYONUN ALTINA GERİLEDİ

2015 yılı sonunda yaşanan "uçak krizi" nedeniyle gerilen Rusya ile Türkiye arasındaki ilişkiler sonucunda Rusya'nın Türkiye'ye yönelik tur satışlarına yasak getirmesi 2016 yılında Rusya'dan Türkiye'ye yönelik turizm hareketinin önünü ciddi biçimde kesti. Yaşanan bu süreçte her iki ülke karşılıklı olarak vize serbestisi ile seyahat etmeye olanak sağlayan düzenlemeleri askıya aldığını açıkladı. İki ülke arasındaki krizin aşılmasına yönelik adımlar 2016 yılı Ağustos ayında Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan'ın Rusya Devlet Başkanı Sayın Putin ile Rusya'da gerçekleştirdiği görüşmelerle atılsa da 2016 yılında ülkemize gelen Rus turist sayısı 1 milyon seviyesinin altında kaldı. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre; 2016 yılında Türkiye'ye gelen Rus turist sayısı 866 bin 256 kişi oldu.

* Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı

RUS TURİST TÜRKİYE'DE ORTALAMA KİŞİ BAŞI 699 DOLAR HARCADI

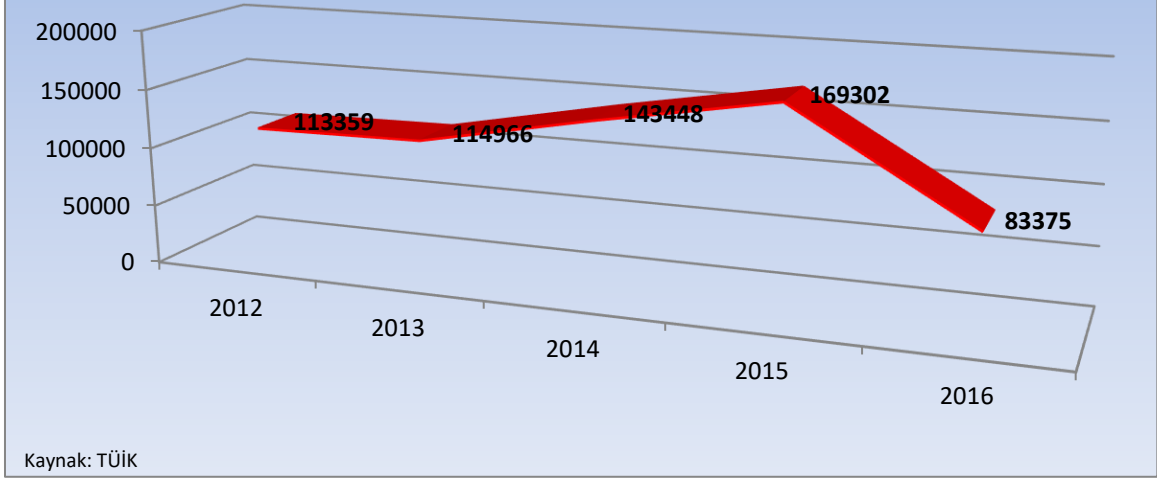
Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan verilere göre Rus turistler 2016 yılında Türkiye'de ortalama 10 gece geçirdiler. TÜİK verilerine göre; 2015 yılında Türkiye'de ortalama 668 dolarlık harcama gerçekleştiren Rus turistlerin kişi başı ortalama harcaması 2016 yılında yüzde 4,6 oranında artarak 699 Dolara yükseldi.

RUSYA'YA GİDEN TÜRK TURİST SAYISI 2016'DA %50.7 ORANINDA DÜŞTÜ

Rusya ile Türkiye arasında vizesiz geçişin askıya alınması 2016 yılında Rusya'ya giden Türk vatandaşlarının sayısını da ciddi oranda düşürdü. 2015 yılında 169 bin Türk vatandaşı Rusya'ya seyahat gerçekleştirirken bu sayı 2016 yılında yüzde 50,7 oranında düşüş göstererek 83 bin seviyesine geriledi.

SON 5 YILDA TÜRKİYE'DEN RUSYA'YA GİDEN ZİYARETÇİ SAYISI

MITT MOSKOVA 2017 FUARI

Türkiye için en önemli kaynak pazarlar arasında yer alan Rusya pazarının nabızı MITT - Moskova Uluslararası Seyahat ve Turizm Fuarı'nda tutuldu. Bu yıl 24'üncü kez gerçekleştirilen fuar 14-16 Mart tarihleri arasında ziyaretçilerini ağırladı. 53 bin metrekare alana yayılan MITT Moskova Turizm Fuarı, 182 ülke ve bölgeden 1624 katılımcı kurumun iştirakiyle düzenlendi. Fuar Yönetimi tarafından yapılan açıklamada bu yıl fuarı 23 bin 47 turizm profesyonelinin ziyaret ettiği açıklandı. MITT Moskova Fuarı'nda Türkiye 2015 yılında olduğu gibi yine 8.1'inci Hol'ün tamamına yayılan 1254 metrekarelik stand büyüklüğü ile fuarın en geniş alanda temsil edilen ülkesi oldu. MITT Moskova Fuarı'ndaki Türkiye pavillonunda **TÜRSAB** başta olmak üzere Türkiye'deki turizm sektörünü temsil eden kurum, kuruluş, acenta ve oteller temsil edildi.

Fuara katılan Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Hüseyin Yayman ve Tanıtma Genel Müdür Yardımcısı Ahmet Temurci fuar süresince bir dizi temas ve toplantıda bulunmuştur. MITT Moskova Fuarı sırasında yapılan turizm sektör toplantısına TÜRSAB'ı temsilen Genel Sekreter Çetin Gürcün katılmıştır.

TÜRSAB STANDI

MITT Moskova Fuarı'na TÜRSAB'ı temsilen Birliğimiz Genel Sekreteri Çetin Gürcün ve AR-GE Departmanı'ndan Fatih Gönül katıldı.

Fuar süresince; TÜRSAB standında ziyaretçilerle TÜRSAB ve Müze dergilerinin çeşitli sayıları, İstanbul Shopping Fest Broşürleri, Travel Turkey İzmir 2017 Fuarı broşürleri, "Where Istanbul" dergisinin çeşitli sayıları ve Türkiye'deki tüm seyahat acentalarının sınıflandırılmış şekilde listesini barındıran TÜRSAB CD'leri paylaşıldı.

2017 YILI RUSYA PAZAR BEKLENTİLERİ

- Hem Türkiye hem de Rusya merkezli havayolu şirketleri iki ülke arasındaki uçuş planlamalarında genel olarak artışa gitmiş durumdadır.
- Türk Hava Yolları Rusya'daki iki noktaya (Astrahan ve Novosibirsk) gerçekleştirdiği uçuşlara son verirken Nisan ayı ile birlikte İstanbul'dan Samara ve Voronej'e uçmaya başlayacak.
- THY ayrıca tur operatörleri ile gerçekleştirdiği anlaşmalar çerçevesinde Nisan sonunda itibaren A330 tipi uçaklarla Moskova-Antalya hattında günde 4 sefer düzenleyecek. Söz konusu seferlerin Ekim ayına kadar sürmesi planlanıyor.
- Onur Air Rusya'da uçuğu nokta sayısını 2017 yaz sezonu itibariyle 12'ye çıkartırken Atlas Global şirketinin Rusya'da sefer gerçekleştirdiği şehir sayısı 6'ya çıkacak. Pegasus Havayolları da Rusya'daki 3 noktaya uçuşlarını sürdürüyor.
- Rusya'nın resmi havayolu şirketi Aeroflot da Türkiye uçuşlarının frekansını arttırmış durumda.
- Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkilerin olumlu bir şekilde devam etmesinden en büyük faydayı görecektürün turizm olması bekleniyor.
- Geleneksel olarak "son dakika" rezervasyon eğiliminin öne çıktığı Rusya pazarında bu yıl erken rezervasyona ilginin geçtiğimiz yıllara nazaran yüksek seyrettiği belirtiliyor.
- Türkiye'yi Rusya pazarında öne çıkartan unsurların en önemlisini fiyat/kalite dengesi oluşturuyor.

- Mısır'a yönelik uçuşların açılmaması Türkiye'ye yönelik talebi destekleyen bir diğer unsur. Ancak Rus makamlarından Mısır'a yönelik uçuşların yakın zamanda başlatılacağına ilişkin gelen açıklamaların hayata geçmesi fiyat odaklı yaklaşımı benimseyen Rus tüketicileri Mısır'a yönlendirebilir.
- Tur operatörleri açısından Türkiye'yi cazip kılan unsurlardan bir diğeri Türkiye'nin charter uçuşlara sağladığı "Yakıt Desteği" uygulaması.
- Tur operatörlerinin açıkladığı koltuk planlamalarına göre 2017 yılında Türkiye'ye gelecek Rus turist sayısının 2014 ile 2015 yılı arasında bir seviyede olması öngörülüyor.
- Ruble diğer para birimleri karşısında bir dengeye oturmuş olmasına karşın Rus turistin fiyat odaklı yaklaşımının sürdüğü belirtiliyor.

- Geçtiğimiz yıl Rusya pazarında yükseliş yaşayan İspanya, İtalya, Yunanistan'a ilginin 2017 yılında nasıl seyredeceği de merak konusu.
- Fuar süresince söz konusu ülkelerin stantlarına olan ilgi yüksek seviyede iken bu ilginin rezervasyonlara yansıyor yansımayacağı merakla bekleniyor.